СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 110. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го ТРАВНЯ 1950. No. 110. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 13, 1950 VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ДЕПОРТУЮТЬ ТИСЯЧІ ЧЛЕНІВ РОБІТНИЧОГО ОРДЕНУ

Ню Йорк, 11. травня. — Після арешту Андрія Дмитришина, містопредсідника Міжнародного Робітничого Ордену і організатора його української секції, влада придержала Самсона Мілґрома, секретаря цієї організації. М. Р. Орден, як звісно, займався обезпеченням людей, переважно імігрантів і в такий спосіб приєднував їх до Комуністичної ідеї й партії. Департамент справедливости прийшов до висновку, що М. Р. Орден це підривна організація і її членів треба вважати за комуністів. Щоб цього довести, оба арештовані урядовці Ордену будуть поставлені під суд подібно, як були поставлені члени комуністичної верхівки. Тому, що між членами Ордену є багато таких, що не є американськими громадянами, вони будуть депортовані. Теж ті члени, які стали громадянами, будуть поставлені під суд, щоб позбавити їх права громадянства як агентів чужоземної сили і після того депортувати. В такий спосіб тисячі членів Ордену, як оприлюднює Служба Іміграції і Натуралізації, будуть відставлені до іміграційної станції на Елис

З Вашинґтону наспіли вісті, що арештований Самсон Мілґром це наступник Ґерґарда Айслера після його втечі з Америки. Мілґрома називають в комуністичних колах „Малим Цезаром" і він тепер є диктатором комуністів в Злучених Державах. Він був уже раз депортований до Росії, звідки він родом, одначе за кілька років підступом дістався до Америки.

ПРЕЗИДЕНТ НА ВІДКРИТТІ ГРЕБЛІ В ҐРЕНД КУЛІ.

Спокейн, у стейті Вашинґтон. — Президент Труман відвідав греблю в Ґренд Кулі, яка має на меті управильнити води ріки Колумбії і використати їх для наводнення сухих околиць на просторі кількасот миль, включаючи й сусідну Канаду. Гребля, стримавши води, творить водопад вищий від Ніяґари, який має дати підставу до закладення електрівень для кількох стейтів. Саме про значення дешевої електро-водної сили для національного господарства присвятив Труман свою промову з нагоди відкриття Ґренд Кулі. Промови слухало 15,000 осіб. У ній згадав Труман про могутню „лабі" приватних підприємців, які намагаються використати водну силу для своїх інтересів. Він сказав, що ці підприємства страшать нарід соціялізмом, як тільки уряд підніме якусь господарську справу для добра загалу.

Зі стейту Вашинґтон почав Труман поворотну подорож додому. У понеділок виголосить він найважливішу промову в часі подорожі при нагоді відвідин міста Шікаґо. Там буде приявний цілий кабінет державних секретарів за вийнятком Ачесона, який перебуває тепер на конференції в Лондоні.

САН ДІЄҐО НАЙБІЛЬШОЮ МОРСЬКОЮ БАЗОЮ.

Сан Дієґо, у стейті Каліфорнія. — Тутешня база для пристановища воєнних кораблів перемінилася в найбільший операційний центр на Західним Побережжі після того, як замкнено корабельні варстати в Лонґ Біч, Лос Анджеліс і Сан Франсіско і Сієтл. Звідси оперують не тільки воєнні кораблі, але й літаки воєнної маринарки. Підводні вправи для сондування морського гомону це найновіший рух, про який тепер говорять у військових колах.

КОМУНІСТИ ВТРИМУВАЛИ СПЕЦІЯЛЬНИХ ЛЮДЕЙ ДЛЯ ЗАБАВ.

Гартфорд, у стейті Конетикат. — Луїс Буденц, колишній редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", виявив на суді під присягою, що танцюрист Пол Дрейпер і грач на гармонці Ларрі Адлер, були звісні в комуністичнім центрі як особи, найняті для уладжування забав для притягнення людей до партії. Оба згадані артисти пізвали до суду за відшкодування у висоті $200,000 паню Гестер МекКоллов за те, що вона назвала їх обох комуністичними прихильниками. Оба позовники твердять, що вони приставали з комуністами, наймалися на їх імпрези, одначе не були прихильниками комунізму. Буденц виявив, що „Незалежний Комітет Мистецтва, Наук і Професій" був від самого початку комуністичним твором, щоб під заслоною прихильности для поновного вибору президента Рузвелта поширяти комунізм.

120,000 РОБІТНИКІВ ВІДСТАВЛЕНИХ ВІД ПРАЦІ В НАСЛІДОК СТРАЙКУ ПАЛЯЧІВ.

За два дні страйку палячів у чотирьох залізничих підприємствах припинено багато транспортів і тому не стало зайнятя для робітників в різних ділянках. Пенсилвенійська залізниця заповіла, що вже від пятниці дає відпустку 80,000 своїм робітникам. За нею пішло підприємство Содерн Рейлвей, а теж і інші компанії. Загальне число досі загрожених робітників виносить 120,000. Підприємства виробу авт приготовляють застій у продукції тому, що не можуть дістати матеріялів до дальшої продукції в наслідок зменшення тягарових потягів. Товариство залізничих підприємців зажадало від сенату приспішення законопроєкту про заборону страйків на залізницях.

ЗАГАДОЧНІ ОПЕРАЦІЇ У ВІЙСЬКОВІМ ФІНАНСОВІМ ЦЕНТРІ.

Вашинґтон. — Слідча підкомісія цивільної служби почала допити над Військовим фінансовим Центром, приміщеним у Ст. Луїс, у стейті Мизурі. Дотеперішні досліди виявили, що в тому Центрі військовий майор робив велетенські неправні виплати з військових фондів на різні цілі, між іншими на пенсії на платні для родин військовиків, які остаються в службі. У продовж останніх трьох літ відправлено 43 осіб зі служби при Центрі. З нього видано впродовж останніх сьоми років 19 біліонів долярів на військові цілі. При виплаті пенсій і інших приділів для 130,000 осіб виплачено, як кажуть, $157,000,000 забагато.

ВОЄННІ ЛІТАКИ ВПРАВЛЯЮТЬСЯ В ҐЛЬОБАЛЬНІЙ СЛУЖБІ

Вашинґтон, 11. травня. — Військова Повітряна Служба переводить вправи в полетах на світові розміри, щоб на випадок воєнної мобілізації можна було перемінити літаки у підводи для ґльобальної обслуги. Ген. Гойт С. Ванденберґ, голова ген. штабу повітряних сил, виявив, що велетенська „повітряна лінія" воєнної маринарки яка перевозить мілітарний персонал і транспорти, переводить тепер реорганізацію для оборони на випадок необхідности. Організація має під пору 60,000 персоналу і має до свого розпорядку 295 чотиремоторових особових і транспортових літаків.

АМЕРИКА ПЛЯНУЄ ПОСИЛАТИ АТОМОВУ БОМБУ АЛІЯНТАМ.

Військові урядовці Злучених Держав передумують над пляном висилати атомову бомбу для озброєння країн з Північно-Атлантійського Пакту. Ця думка є щойно в початковій стадії. Щоб передати бомбу для вжитку Британії, Франції й інших держав, на це треба довгих студій і підготови, як про це звідомляють з конґресових кол.

20 АМЕРИКАНСЬКИХ КОРАБЛІВ НА ДАЛЕКИЙ СХІД.

Перл Гарбор, на Гаваях. — Американська маринарка висилає 20 воєнних кораблів на Схід для втримання там американського прапора. На чолі виправи пливе літаконосець Велі Фордж. — На ньому приміщені турбо-літаки, які стануть охороною для Південно-Східної Азії. Усіх літаків нараховують 80, а моряків 6,600.

Командантом відділу є віцеадмірал Калвин Т. Дорґін.

ШТАБ АМЕРИКАНСЬКОЇ МІСІЇ В ПРАЗІ ПОСПІШНО ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ВИЇЗДУ

Прага, 12. травня. — Сорок з усіх 60 американських урядників місцевої дипломатичної місії поспішно приготовляться до виїзду, як комуно-чеський уряд заявив, що після північ в неділю він „не перебирає жадної відповідальности за їхню безпеку" в тій країні. — Після чеської вимоги, щоби персонал американської місії зредукувати на дві треті, час виїзду початково було обмежено до сьогодні, але його ще два дні продовжено, щоби дати урядникам можність бодай спакувати свої речі. Чеське домагання коментується як „негідне і зловіще".

ТРУМАН ЗА ПРИСПІШЕННЯ ФОНДІВ ДЛЯ ЧУЖИННИХ КРАЇН.

Вашинґтон. — През. Труман прислав спеціяльний зазив до конґресових провідників, щоб вони приспішили ухвалу для висигнування допомоги на допомогу закордонним країнам, бо це посилить становище секретаря Діна Ачесона, який тепер перебуває на конференції в Лондоні. На початок мають бути признані $45,000,000 на розвиток відсталих країн.

ТРИҐВЕ ЛІ В МОСКВІ

Москва, 12. травня. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй, Триґве Лі, прибув вчора ввечорі на місцевий аеродром спеціяльним совєтським літаком з Праги. На аеродромі його повітав совєтський заступник міністра закордонних справ, Андрій Громико, з яким Лі добре знайомий ще з часів, як Громико був головою совєтської делеґації в Об'єднаних Націях. Ціллю приїзду генерального секретаря ОН до Москви є бажання проломити "мертву точку" в східно-західних стосунках, — зокрема — знайти вихід з кризи, яка повстала в ОН з огляду на совєтські демонстрації проти приявности там національно-китайського представника. Ще перед від'їздом до Москви Лі заявив в Женеві, що цей рік він вважає „роком найбільших рішень".

З.У.А.Д.К. ЗАПРОШЕНИЙ ДО УЧАСТИ В ЗДІЙСНЮВАННІ „ЧЕТВЕРТОГО ПУНКТУ"

Ню Йорк, 12. травня. — Злучений Український Допомоговий Комітет та 25 інших американських допомогових агенцій і релігійних місій запрошені до участи в здійснюванні відомого „Четвертого Пункту" президента Трумана, який передбачує багатобічну американську допомогу в розвитку відсталих країн. Идеться насамперед про технічну допомогу в здійсненні цього смілевого пляну. В тій цілі відбулися тут вчора окремі наради, скликані Американською Радою Допомогових Агенцій та з участю представника Державного Департаменту, який реферував ці справи. Від ЗУАДКомітету в нарадах взяв участь його єкзекутивний директор, д-р В. Ґалан. Запрошені до співпраці агенції повинні предложити Державному Департаментові відповідні пляни і проєкти, як вони могли б до здійснення „Четвертого Пункту" причинитися, базуючись на конкретних фактах вже веденої ними роботи в поодиноких країнах. Участь агенцій в праці вимагає теж апробати їхніх плянів і проєктів властями заінтересованих країн, де вони мали б виконувати свою працю. ЗУАДКомітет зголошує свою співпрацю в допомоговій, переселенчій, перевишкільній та інших акціях в Німеччині, Австрії, Італії, Франції і Бельгії. Якщо проєкти були б прийняті і затверджені, тоді перед ЗУАДКомітетом відкриваються нові величезні можливості і завдання, з яких він сподіється вив'язатися при суцільній допомозі і співпраці всього американсько-українського загалу.

КОДУС ДЯКУЄ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

В річному звідомленні Комісії Допомоги Українському Студентству, підписаному її головою, проф. Зеноном Кузелею, секретарем — проф. Теодозієм Волошином і фінансово-господарським референтом інж. Євгеном Чайковським, — стверджується, що свою велику допомогову працю Комісія могла виконати головно завдяки щедрій піддержці американсько-українських громадян і установ. В минулому році Комісія вела 10 харчівень, в яких видано 313.564 обідів і вечер 956 студентам, 108 професорам і 33 хворим студентам. Цю велику працю Комісія могла виконати — пишеться в звідомленні — головно — завдяки поважній піддержці з боку ЗУАДКомітету, який в звітовому часі виділив кухням КОДУС-у 5,618 фунтів смальцю, 89 ґальонів оливи, 236 фунтів крупи, 66 фунтів мучних продуктів, 96 штук консервів і т. п., крім 780 фунтів товщу і 780 фунтів цукру, що їх одержав КОДУС з цього самого джерела для допомоги студентам в Австрії. В звідомленні дальше читаємо: Щира подяка належиться нашому заморському громадянству, зокрема ню-йорському „Комітетові Допомоги Українській Студіюючій Молоді в Европі" під проводом пані Стефанії Галичин, що у звітовому році зібрав на ту ціль 1,750 долярів і переслав своєчасно" на цілі КОДУС-у.

ВСЬОМУ ВИННІ СКИТАЛЬЦІ...

СОВЄТСЬКА ВІДПОВІДЬ БРИТАНІЇ В СПРАВІ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ В УКРАЇНІ І БІЛОРУСІ

Свого часу повідомлено, що британський державний секретар Кеннет Янґер, на запит консервативного посла Бішима на засіданні парляменту викрив, що Велика Британія зверталася до совєтського уряду в Москві з пропозицією утворити постійні британські дипломатичні представництва в столицях підсовєтської України і Білорусі, в Києві і Мінську. Він рівночасно ствердив, що совєтський уряд цю пропозицію зіґнорував, поминаючи її мовчанкою. — Але надсподівано большевики не могли помонути мовчанкою сензації, яка повстала з інтерпеляції консервативного посла.

Совєтський журнал „Новое Время", який виходить в Москві, в ч. 13. надрукував статтю, яка по істоті є офіційною відповіддю совєтів на інтерпеляцію Бішима. Журнал, іронізуючи інтерпеляцію, пише: „Гідний сподвижник Чорчіла депутат консерватор Бішим раптом запалав симпатією до Радянської України і Радянської Білорусі, до їх східних і особливо західних земель, до столиць України і Білорусії — Києва і Мінська. Йому хотілося б мати в столиці України (так само як і в столиці Білорусії) штат дипломатичних представників Британської імперії. Із запитом в тій справі він звернувся до лейбористського уряду. Відповів Бішиму державний міністр Кеннет Янґер; Янґер цілком підтримав Бішима і порємствував на уряд України, який, мовляв, не реагує на прояви тих почуттів". Далі журнал виявляє, що поперед-

(Докінчення на стор. 3-тій).

ЗАХІДНА ОДНОЗГІДНІСТЬ В СПРАВАХ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ

АЧЕСОН, БЕВИН І ШУМАН ПІДСУМОВУЮТЬ ДОТЕПЕРІШНІЙ ПЕРЕБІГ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ

Лондон, 12. травня. — Злучені Держави Америки, Великобританія і Франція цілком однозгідні в головних принципах своєї закордонної політики — ствердили вчора на своїй першій сесії їх закордонно-політичні керівники, підсумовуючи втрати і здобутки в холодній війні пpротu Совєтів за останні два роки. Державний секретар Дін Ачесон, британський секретар закордонних справ Ернест Бевин і французький міністер закордонних справ Роберт Шуман відбули вчора вступні наради, розглядаючи та обмірковуючи спільні проблеми в теперішньому положенні в світі, і хоча не винесено ще жадного конкретного рішення, — проте міністри погодилися кожну проблему розглядати спільно як свою власну. Дві головні справи, над якими зосереджено увагу вчорашної конференції, були під знаком оборони европейського і азійського континентів перед існуючою совєтською інфільтрацією та перед можливою совєтською військовою агресією. На вчорашній сесії ще не була на порядку нарад радикальна французька пропозиція щодо інтеграції французького і німецького господарств, що мало б в майбутньому виключити можливості війни між обома країнами. Проте, міністер Бевин залишив сесію ще перед її закінченням, щоб взяти участь в нарадах британського уряду власне в цій справі. На закінчення нарад трьох міністрів проголошено такий комунікат: „Міністри закордонних справ Франції, Об'єднаного Королівства і Злучених Держав почали сьогодні свої наради в Лондоні. Ці наради, які триватимуть три дні, призначені на те, щоб скріпити структуру миру всіми засобами, які є до розпорядження. Вони рівночасно дозволять трьом міністрам, свідомим окремої відповідальности своїх країн, спільно розглянути дотеперішні результати своєї великої співпраці, започаткованої кілька років тому, та яка найшла своє головне виявлення в Брюсельському Договорі, Европейській Програмі Відбудови, Европейській Раді, Північно-Атлантійському Пакті та в Програмі Взаємної Оборонної Допомоги. Міністри в своєму огляді першого дня ствердили великий прогрес, що його зроблено в останніх двох роках в галузі господарської відбудови, в привернені у великій мірі стабілізації і здоров'я европейській спільноті, та в розвитку системи координованої оборони для охорони вільної спільноти світу. Стверджено, що в теперішньому світовому положенні — збереження миру вимагає нових зусиль співпраці на всіх ділянках, зокрема в розбудові ефективної оборони через Північно-Атлантійський Пакт та в скріпленні господарських основ західних потуг для піддержки цих зусиль". Познайомлені з дипломатичною мовою коментаторі добачують в цих осторожних словах офіціяльного комунікату потвердження відомої правди, що західні великодержави сподіються вдержати мир ще на деякий час, відповідно розбудовуючи свій оборонний потенціял.

„СИМПАТИЧНЕ" АЛЕ „ОСТОРОЖНЕ" ВІДНОШЕННЯ БРИТАНІЇ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО ПЛЯНУ

Лондон, 12. травня. — Британський уряд відбув вчора окремі наради в справі видвигнення урядом Франції пропозиції щодо злуки французької і німецької та інших вугільної і стальної індустрії під одною спільною контролею. Премієр Атлі попередив в парляменті, що його уряд розгляне цю пропозицію „дуже дбайливо", але „в симпатичному дусі". Вже цей факт заповідає можливість деяких застережень з британського боку. Консервативні лідери, з Винстоном Чорчілем на чолі, заповіли свій виступ на цю тему в короткому часі. Державний секретар Дін Ачесон, який був поінформований про цей плян ще заки його проголошено, вже раніше прийняв його „з вдоволіллям" до відома.

КОНСЕРВАТИСТИ ПЕРЕМОГЛИ ЛЕЙБУРИСТІВ В МІСЬКИХ ВИБОРАХ

Лондон, 12. травня. — У вчорашніх виборах до міських рад в Англії і Валії консерватисти віднесли помітну перемогу над лейбуристами і незалежними. Сьогодні рано, як вислід голосування у великій більшості вже був підсумований, здобутки і втрати поодиноких партій, в порівнянні з попереднім станом, були такі: консерватисти здобули 275 місць в міських радах, а втратили 65; лейбуристи здобули 123, а втратили 203; лібeрали здобули 15, а втратили 37; незалежні здобули 57, а втратили 164.

МОСКВА ДОБАЧУЄ НЕБЕЗПЕКУ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПЛАНІ

Москва, 12. травня. — Місцева партійна „Правда" вважає, що французький плян об'єднання та спільної контролі французької і німецької важкої індустрії означає нічого іншого, як тільки „створення могутнього збройового консерну". Москва інтригує, що такий консерн буде в руках „Вол-стріту" і диктуватиме ціни на світовому ринку, випихаючи з нього британських індустріялістів.

РОКОСОВСЬКИЙ ЧЛЕНОМ ПОЛЬСЬКОГО ПОЛІТБЮРА

Варшава, 12. травня. — Совєтського про-консуля в Польщі, маршала Константина Рокосовського, вибрано вчора до Політбюра комуністичної партії в цій країні. Рокосовського, як відомо, Кремль „подарував" Польщі, що негайно іменувала його своїм міністром оборони.

ТІТОЇЗМ СЕРЕД ІТАЛІЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Рим, 12. травня. — Тут стверджується, що в останньому серед італійських комуністів почав сильно поширюватися „тітоїзм", іменно, бунт проти московської централі. Його започаткували групи колишніх партизанів.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіти і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОПОМОЖИ НАМ, МАТИ!

Надійшла ще одна весна, радісна, щедра, мила, як співає наша поетка, коли пташині пісні, радіючи весняною волею, пригадують її теж і нам, розкиненим по світі українцям. У ці чудові дні святкуємо і ми „День Матері", перед якою клонимо наші голови за її добре серце та за її благородні діла.

Слово „Мати" у „нашому краю" найкраще й святе. Вже це вказує, яким великим і дорогим є у нас „День Матері". Але цей „День" вказує теж і на те, як дуже відповідальним є становище Матері в українській родині й громаді, в цілому українському суспільстві. Українська Мати вже здавна самим своїм інстинктом добре відчула вагу свого становища в українському народі й добре вив'язувалась зо свого завдання, коли найбільший геній України дав Їй за це таке признання, на яке тільки людина може здобутись.

Не сумніваємось, що Українська Мати є і сьогодні тою самою, якою була в давному чи близькому минулому. Є вона такою самою й в Америці, куди її закинула трагедія її народу, себто її самої та її дітей. До неї хотіли б ми сьогодні сказати кілька окремих слів.

Яка б наша доля тут не була, але в цей „День Матері" можемо хоч свобідно віддихати і віддати Українській Матері таку пошану, яка Їй належиться як величній постатті Української Нації. Ця нація, як знаємо, продовжує боротьбу за здійснення своїх найвищих ідеалів. Вона далі терпить, мучиться. Та про ту великанську боротьбу і про ці страшні муки і терпіння світ все ще мало знає. Не знають про це, як цього вимагала б українська справа, теж і в Америці. Тому перед нами ще далі велика місія заступатись за цілу Українську Націю в неволі й обороняти її право до самостійного державного життя. Але цього завдання і обов'язку ми тепер не виконуємо у більшому розмірі, бо наше суспільство збайдужіло й не реагує як треба на відозви і заклики у цій справі, ні не дає матеріяльних засобів на оборону поневоленої України та поширення інформацій і знання про українські визвольні змагання, українську науку, літературу, мистецтво й т.д. Збайдужніли Твої діти, Українська Мамо! Тому саме спадає на Тебе у цей важкий час обов'язок привести своїх нерозумних дітей до розуму і пригадати їм їхній довг супроти Рідної Землі й супроти Тебе самої, бо ж якраз Ти несеш найбільшу відповідальність за дальшу долю своїх власних дітей.

Україна в тюрмі-неволі, але ми на волі. В Україні правда потоптана, але тут можна її голосити. Ніхто ж нам не перешкоджає вести тут вільну українську політику, розвивати українську літературу, збагачувати українське мистецтво. Можемо мати тут і свою школу, свій Пласт, свої вакаційні оселі, можемо свобідно вести українські курси і мати найкращі українські хори. А як цього всього не маємо, то в тому тільки наша вина.

Подумай над цим Українська Мати у цей свій День й наведи своїх любих дітей на розум поки ще час, поки ще на згадку „Україна" серце у них б'ється і поки ще кожний з них не хоче гнилою колодою по світу валятись, а жити й свому народові служити.

ДЕНЬ МАТЕРІ

Америка і багато країн Европи святкували перед війною **День Матері** на другу неділю травня. Не знати, чи в тих европейських країнах, які опинилися за залізною заслоною, дозволено ще обходити це свято. Бо установив його американець, а до того ще й президент. Так, президент Вилсон офіційно установив святкувати День Матері в травні, місяці весни.

У президента Вилсона було багато високих ідеалів і прекрасних думок, які він мав втілити в життя з кінцем Першої Світової Війни. Ми знаємо, що з тими ідеалами сталося: Версальський мир, створення купки дрібних держав та занедбання такого важливого для европейської рівноваги українського питання, — словом створення тої Европи, яка опинилася необ'єднана і безсила супроти як німецької, так, пізніше, советської експанзії.

З усіх начинань Вилсона, можливо, що тільки День Матері і лишився тим вчинком, який нагадує людству про високу ідейність і шляхетні пориви американського президента. Але і цього досить, щоб викликати симпатію до нього.

Бо огляньмося назад, — що святого і непохитного знало людство в часи, коли війна вела свій дикий танок по містах і дорогах Европи? Чиє ім'я згадував полонений, конаючи з голоду? До кого звертав свою останню думку смертельно поранений на полі бою? Кого закликають, плачучи, дівчата в нелюдських умовах таборів праці, — чи то в німецьких „арбайтслагерях", чи то в російських таборах „примусової праці"? **Бог** і після нього **Мати,** це ті два слова, що ще лишилися людству в цьому часі брехні, недовір'я, злоби і розпачу.

Кожний нарід пишається тим, що вміє віддати шану **Матері.** Кожний нарід, оспівує в піснях і віршах Матір і її непохитну відданість. Кожний нарід вважає культ Матері і пошани до неї своїм великим досягненням. Тільки в одних росіян ім'я Матері стало — предметом і символом найогиднішної, найбільш цинічної лайки, якою вони б'ють людину гірше канчука. Отже не святість імени Матері, а лайка іменем матері. Навіть Пушкін у своєму вірші „Життя", звертаючись до Часу, який везе його життьовий віз, наприкінці викрикує цю саму лайку. Теж Л. Толстой, передаючи промову Кутузова перед армією після перемоги Наполеона, вкладає йому в уста цю саму цинічну лайку, яка викликає радісний захват у салдатів.

Ми, українці, і в цьому відношенні належимо до гурту европейських народів. Бо пошана і любов до матері є одним із складових чинників нашої культури і нашого мистецтва. Пошана до Матері так глибоко ввійшла в наше життя, що ми, не можемо уявити собі, якби могло скластися наше життя без цього святого почуття. А тимчасом, життя українського народу йшло шляхом тяжких поневолень, часами нелюдських злиднів, упертої боротьби за відстояння себе серед безупинної каруселі наїзників.

І можливо, що саме тому ми, українці, так шануємо **Матір,** що вона допомогла нам зберегти свою індивідуальну і н а ц і о н а льну особистість, своє Я, свою неповторність і відрубність від інших. І можливо, що ще більшу пошану викликає в нас ім'я **Матері** тому, що вона завжди є і була сама вірною донькою нашої спільної **Матері-України.**

Хто вміє шанувати, той має право вимагати пошани для себе. А наші матері — протягом цілої історії, і особливо в останні страшні тридцять років, — виявили стільки твердости і жертовності у служінні **Україні,** що легко і радісно склонити голову перед ними. Наша **Мати** віддавала всі свої сили і ціле життя своїм дітям, щоб потім, — без слова скарги із сухими очима віддати їх на службу і жертву для **України.**

В апокаліпсичні часи сучасного великого змагання Правди і Цинізму, наша Мати відважно і рішуче стала по боці Правди, а за нею пішли і всі ми, з гордістю за неї в наших серцях. Шлях вибрано — і повороту нема.

Стоїмо по боці Правди і Матері, — великої і спільної **Матері - України,** яку б'ють в обличчя, на яку плюють, з якої знущаються, яку одверто грабують і душать за горло.

Хто сміє стояти осторонь і байдуже? Чиє серце так заросло салом егоїзму, що навіть цей образ не викликає в ньому обурення і волі до змагання? Чи може бути серце, в якому боязливість чи хитрість могли б іще задержатись в обличчі неминучої і нещадної боротьби за **Матір?**

Ми віримо — і горді тим, що наші українські матері виховали таких самих дітей, якими були вони: твердих і непохитних, відданих і жертвенних, мудрих і стійких.

Тому день Матері — є для нас днем вдячности, пошани і гордості. День Матері — це **день України.**

Л. І.

Леся Храплива

УКРАЇНСЬКИМ МАТЕРЯМ

Поклін Вам, Матері
Великого Народу!
Поклін і ділам Вашим, і недолі —
Що з ним, тернистим шляхом, крізь негоду,
Ви сміло йшли, святі без авреолі!

Поклін Вам, Матері,
Що ждали сина з ліса
В тривожні дні і в ночі ще лютіші,
Аж поки гостре цокотіння крісів
Сказало Вам: — Він вже не прийде більше!..

Поклін Вам, Матері,
Що бій вели нерівний
За синьо-жовту стрічку в серці сина,
Що зберегли йому вогонь чарівний,
Хоч холодом морозила чужина.

Поклін Вам, Матері!
Вже близька та хвилина,
Що переможе сили всі ворожі,
Воскресить мертвого — спасе живого сина,
А Вам на шлях тернистий — кине рожі!

Е. Пастернак.

Чи нам треба політичних партій?

Останніми часами присвячується в нашій пресі чимало місця проблемі доцільности існування тут, в нових умовах, українських політичних організацій. Серед голосів, що займалися цією проблемою, можна було виразно відчути нехіть деяких кол нашого громадянства до політичних партій чи організацій взагалі, що більше, можна було виловити голоси, що намагалися висміяти чи з л е г к о в ажити стремління наших політично думаючих громадян пожвавити політичне життя тут. Дійшло навіть до цього, що в одному з канадійських часописів подана думка „заслуженого громадського діяча", що „треба би багатьом нашим політичним еміґрантам заборонити поворот у батьківщину".

Поминаючи мовчанкою сумний факт, що момент повороту на батьківщину ще не наступив і не знати, чи наше покоління дочекає його,треба би отут відразу поставити „заслуженому громадському діячеві" питання, де є той моральний чинник нашого громадського життя, який мав би право осуджувати, хто має, а хто не має права повороту на Батьківщину. І, здається нам, що самого цього питання досить, щоби відчути, що дискусія на цю тему провадиться не у властивій площині і що закиди супроти нашого політично думаючого і діючого громадянства є щонайменше перебільшені, а то й неслушні й неправдиві.

Та щоб продовжувати дискусію на цю тему, треба повторювати речі загально знані, але чомусь соромливо промовчувані нашими „політикофобами".

Приблизно 100 років тому широкі маси нашого народу були щойно визволені з панщини — рабства і піднесені до гідности вільних громадян з правом (впроваджуваним не в один час і не в однаковій мірі на усіх заманщинах) вільно рішати про свою долю. Однак окупаційні уряди на усіх займанщинах свідомо не допускали до політичного освідомлення мас, тому, коли в часі революції 1917/20 років ці маси покликано до голосу вони недописали, бо були в більшості своїй байдужі до визвольних змагань („моя хата з краю", „з Івана мене ніхто не скине") або й ворожі українській ідеї. Не була тоді політично освідомлена теж і українська інтелігенція, оті Хвильові, Скрипники, Махни і їм же ність числа, які пішли у ворожий табір і заважили на висліді змагань. В оповіданні письменника Валеріяна Підмогильного повстанці отамана Махна на питання „який у Вас програм?" відповідають: „а такий програм, щоб знищожити панів". „А як знищожите, то тоді що?" „А як знищтожим, то тоді нобачим"...

І ось так ми увійшли в період 20-30 років, час чотирьох займанщин. На більшости українських земель українські політичні партії не були допущені окупаційними урядами до існування: стан „ідеальний" в розумінні тих, що сьогодні так бідкаються над „розполітикуванням" нашого громадянства, але стан, який слушно назвав проф. М. Шлемкевич „цвинтарним спокоєм".

На північно-західніх українських землях українські партії були з часом цілковито витиснені польським урядом до галицьких воєвідств і українські маси на цих землях інстинктовно шукаючи виходу з цього „цвинтарного спокою", опинялися в підпіллю.

Всебічного політичного виховання масам не могло дати і українське підпілля. Молодь ОУН винесла з підпілля ідею „чистоти революції", яка в дальшій інтерпретації означала „революція для революції". І коли в часі війни 1939-45 років молодь мала нагоду на короткий час вийти з підпілля — показалася її нездібність до щоденної муравлиної праці, без більших ефектів, без нервових потрясень. Показалося, що молодь більше здібна на героїчні пориви з ризиком і нараженням життя, аніж до витримання на становищі протягом деякого, навіть не дуже довгого, відтинку часу.

І вислід знову фатальний — вислід що підняв, що скажемо так — основи нації, і цей вислід є не тільки наслідком зовнішніх, незалежних від нас і сильніших від нас обставин, але й — скажім собі щиро — знову завдяки катастрофальному бракові політичної освіти і державного способу думання цієї, впрочім уже сивіючої і лисіючої „молоді", і не тільки „молоді"...

Чи маємо докладно обговорювати причини „партійної гризні" в таборах в Европі в часі останньої еміґрації? Думаємо, що це важко зробити в газетній статті. Але хочемо згадати, що один із наших також відомих і заслужених громадян, сейчас з приїздом в Канаду, писав нам, що „відносини, які панують в політичному житті табору Лисенка в Ганновері (найбільш „розсварений" табір в Европі) є ідеальними, супроти того, що діється тут в Торонто чи Виніпегу". Поминаємо, наскільки слушним є це твердження, але незаперечним фактом є політичне зрізничковання „старої" української еміґрації в Новому Світі і як наслідок цього зрізничковання — делікатно висловлюючись — „тертя" поміж поодинокими політичними групами. І чи можна жадати, щоби українська еміґрація в Европі, стиснена до жахливих умов таборового існування, по кілька родин в одній кімнаті, жила більше згідливо, аніж тут, де вона розселена на величезних просторах, в людських, а часами й в люксусових побутових умовах? І направду, абсолютно не розуміємо пробачте нам, лицемірного розпучливого „заломлювання рук, що ось, мовляв, „розсварена" нова еміґрація вносить заколот в тихі води нашої американсько - канадійської ідилії! Факт політичної диференціяції нашої еміґрації тут треба вважати наскрізь позитивним і належить лиш жалувати, що „стара іміґрація" з тих чи інших причин не змогла розгорнути ширшої політичної діяльности в масах і що тугу цих мас до політичного життя використали комуністи, що в результаті при-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Лев Ясінчук

ВИЗВОЛЬНИКИ

(Уривок з повісти: „Данина Молохові")

16)

Допили решту з пляшчини. Тепер вже і Левчук не здержувався, хоч і не хотів пити.

— Товаришу, — каже Судима, стаючи від стола і прямуючи до ліжка, — ми нічого ніколи не балакали. Розумієте: нічого. Кинувся на свою постіль. Левчук, як би приголомшений залишився сам.

Після закінчення курсу, що мав на меті: „підвищення кваліфікації" й зазнайомлення з методою „контролю" в школах, вернув Левчук у Львів з похвальною грамотою. Зав прочитав грамоту й пробурмотів:

— В нас не дають такого за щонебудь.

Товариші праці Левчука й усьо вчительство Львова шептало собі: тепер вже буде Левчук сидіти до смерті на своому пості; хіба перейде на вижчий. Воно навіть могло трохи виглядати на імовірне. Н е з а б а р о м „скорочували" штати в Міськвню, при чому відійшли всі дотеперішні інспектори. Залишився тільки Левчук та один партієць з приїзжих.

Левчук склав план своєї роботи на кожний день до кінця шкільного року й точно його виконував. Ходив по школах, писав звіти, то сидів над заплутаними с т а т и с т и к ами. Шкіл просто не пізнавав. Дивувався, що за два місяці його побуту на курсі, львівське вчительство так вжилося в систему советського виховання. Чудувало його те, як з якоїсь фрази, чи одного слівця, вчителі п о л ь с ь к о ї літератури могли зробити справжніми комуністами Міцкевича чи Ожешкову, а навіть Райнара, єпископа Красіцького. Всьо це нотував Левчук як додатню сторінку шкільного викладу. Кожна школа мала в молодших клясах зорганізованих піонірів (рід советського пласту) й у старших — „комсомол" (к о м уністичний союз молоді). Траплялися й думаючі діти.

Одного дня кличе зав Левчука до себе й передає йому чвертку паперу з малюнком. Малюнок представляв кловна з піонерським „галстуком" (шаликом на шиї). Малюнок був поміщений в пятикутній большевицькій зірці. На горішньому куті зірки була голова кловна з надягненою високою й гострою шапкою кловна, два спідні рамена зірки становили ноги кловна в широких і довгих штанах, зіпнятих при стопі а два бічні рамена, намальовані як розставлені руки. Долоня на правій руці була велика й на ній напис „давай", долоня лівої руки була мала й на ній напис „на". Під малюнком підпис „Піонер". Левчук довго приглядався малюнкові, хотів добре зміркувати його зміст і мало не розсміявся, але здержався впору.

— І що ви на це? — питає зав поважно.

— Хто це малював? — у свою чергу питає Левчук.

— Учень пятого класу школи ч...

— Якщо це його власний помисл, то хлопець спосібний, думаючий — оцінив Ливчук.

— Так ви це думаете...

— Очевидно, він не повинен був цього малювати, — полапався Левчук.

— Не повинен... Але він так думає, таке його наставлення. Який це нагляд — учителів, но — і ваш...

Левчук не відповів нічого. Тут не помагає ніяка оборона.

* * *

Минали дні за днями, сірі, д а в л я ч і, що чергувалися з важкою працею, арештами й вивозами. Зросли податки на самостійні господарства, на приватні підприємства, на ремісників. Хто не міг їх заплатити, мандрував як саботажник на Сибір, або в кращому випадку — до колгоспу. Ремісники йшли до „кооперативи" й виконували визначену норму, а дехто „ударникомстахановцем". Хто виконав податковий наказ, до того ставили вищу податкову вимогу. Особливо щонайвищі податки накладали на церкви й духовників. Народ зразу склкадав усяку суму, але побоювався, що на довший час не видержить. Зникли самостійні купці та приватні реміснецькі підприємства. Були тільки спілки-„кооперативи", що виконували норму, не зважаючи на якість виробу. По селах пішов клич — творити колгоспи. Народ отягався, а той противився.

В селі Білокерниці теж мав бути колгосп. Завідувач районового господарства поставив собі таку мету за точку чести. Переломити це село, підуть за ним легше й інші, менше вперті. Вживав до того всяких способів. У неділю кличе до „сільради" Івана Гарасимчука, що був фірманом у дідича. Кличе для прикладу. Бо хто ж може більше ненавидіти панського визиску, як давній панський слуга. Районовий сидів за столом, коли ввійшов Іван Гарасимчук з капелюхом у руках.

— Слава Ісу, — чемно привітав ще й поклонивсь.

— ...Ви Іван Гарасимчук?

— Я, завжди, що буду казати, що ні.

— Закладаємо в селі колгосп.

— А, то нехай вам Бог помагає, — покивав головою й підніс розпостерту долоню вгору.

— Треба, щоб і ви пристали.

— Та певно, як люди, то й я.

— Так ви записуетеся...

— Зараз — зараз, а якже то воно буде?

— Зараз дідичів нема. Усьо ваше: поле, пшениця, будинки, паша, худоба.

— То добре, а то народові тяжко жити.

— Так ви даєте до спілки свій кусень землі, свій віз, свого коня...

Гарасимчук з переполохом перервав:

— Я якось не розумію. Наше всьо, а я маю дати коня і віз?

— Всьо буде спільне; спільна робота, спільне споживання.

— Але скільки я буду мати?

— Це покажеться. Отже вписуєтеся.

— Ну, та добре, але згодімся.

— Якто „згодімся".

(Дальше буде).

Нові Книжки

ПІД ЗНАКОМ ВІЧНОСТИ

(Михайло Островерха: Без докору. Міркування на мистецькі теми. Мюнхен, 1948, ст. 196. Обкладинка роботи Петра Холодного.)

Михайло Островерха видав уже після закінчення війни три книжочки, де розвивав свої міркування на мистецькі та літературні теми. Одна книжечка звалася „З римського нотатника" (Штутгарт, 1946), друга „Nihil novi" (там також, — 1946), а третя, що оце перед нами, називається „Без докору" (Мюнхен, 1948). Цікаво, що праці ці пройшли майже без згадки в досить багатій тодішній еміграційній пресі в Німеччині. Звичайний випадок, чи навмисне промовчування? Та ж автор повищих праць, М. Островерха, старався знайти шлях для людської творчости в цих наших часах, коли стоять проти себе два світи: світ жорстокого московського безбожницького матеріялізму, та світ християнського ідеалізму, який щораз то глибше вірить, що тільки наукою Христа можна врятувати людство від повного знищення.

Сьогодні людство тужить за обновою, бо страхіття диктатур і тоталізмів показали нам усю гидоту матеріялістичних невільничих систем. Воля одиниці, народів і всього людства засуджена на загибіль в совєтській диктатурі. Мистецтво і література — це вислів найшляхетніших і найглибших тремтінь людського духа, що може розвиватися тільки в кліматі волі, і гине, або вироджується під самоволею одиниць, чи партії.

М. Островерха дивиться на мистецтво та на літературу зі становища вічности, він бажав би, щоб наші образотворчі мистці та письменники мали твердий грунт ідейної основи. Автор проти того, щоб мистецькі твори були тільки модними блискітками та розкішними фаєрверками, що подобаються дітям підчас своєї появи. — Щоб мистецький твір захопив своє оточення, то...

„Він мусить мати форму, мусить бути в кольориті, композиційно завершений, мусить мати стиль: це й буде його силою, вартістю. Щоб до цієї сили, вартости мистець дійшов, то він мусить бути ворушений і зворушений ідеєю: — Бог, батьківщина, людство, любов — усе те, що його запалювало б, чим горів би він, за чим тужив би, чого прагнув би. Бо тільки у вогні ідеї розпалюється творча бронза до найвищого ступня і вливається у форму — душу мистця, і в цій формі постає, твориться, родиться твір, який у вогненному діянні надхнення у цій формі набирає стилю. І це є його силою, вартістю, що живе в століттях".

В книжці вміщено 18 нарисів різною тематикою. Історичне, національне, побутове, монументальне, баталістичне мистецтво — це теми окремих нарисів. Інші нариси говорять про мистця та про сьогоднішню людину.

Автор любується формою коротких нарисів, що дають йому можливість „лиш накреслювати, накидати деякі думки", а вже сам читач повинен думати над ними. Ця форма писання вигідна авторові, але не всякому читачеві, бо деякий читач волів би знайти „докладнішу" розв'язку проблеми, — хотів би прочитати не нариси на кілька, чи кільканадцять сторінках, але довшу розвідку про такі цікаві теми, як „Віра мистця", „філософія серця", або „сила мистецтва".

Та може колись автор матиме змогу писати і довші книжки про мистецтво, яке він знає з довгого побуту в Італії і яким цікавиться також у зв'язку з літературною творчістю. Ця остання прикмета нарисів Островерхи робить його писання цікавими не тільки для спеціялістів — мистецтвознавців, але і широкого загалу, який цікавиться більше літературою, як образотворчим мистецтвом.

Треба б ще підкреслити й той факт, що автор, де тільки може, підкреслює значення рідної традиції в мистецтві і в літературі. Справжні великі твори людського духа були завжди в першу чергу національними творами, і як такі перейшли до скарбниці людства та сталися „вселюдськими". Свій есей про „філософію серця" зачинає М. Островерха цитатом народної пісні:

Ой, туман, туман по дорозі,
Туман по облозі.
Та й нема ні в кого щирої
правди,
Тільки в однім Бозі.

І закінчує його твердженням, що і творча радість і творчий смуток — „лиш тоді стануть конструктивними в житті мистця і людини, коли вони сягають євангельських слів Ісуса Христа: „Я є дорога, Я є правда, Я є життя!"

І це дійсна правда, бо всі інші світогляди ведуть у провалля безнадійности, будують „рай" на землі, який показується... дійсним пеклом диявола. А інші, хоч і не є прихильниками „райського пекла" на землі, та кажуть жити для людства, для високих гуманних ідей, для щораз то більшого удосконалювання людини... Але нащо ж те наше життя одиниць і всіх народів, коли історія нас учить, що марно й безслідно майже загинули великі колись тисячолітні культури давніх народів... Чи й ми мали б жити тільки на те, щоб колись загинути, щоб пісок, чи жужелиця прикрили наші квітучі міста та пишні села.

Книжка М. Островерхи вбиває зневіру в серці людини, рятує душу від сірости і механізації буднів, та підносить її у світ справжньої краси і гармонії. І хоч вона написана, як сам автор признається, „трохи загусто", то варто її прочитати.

Л. Луців.

ВСЬОМУ ВИННІ СКИТАЛЬЦІ...

(Докінчення зі стор. 1-шої)

ник Янгера, МекНейл, 12. 11. 1948 р. виступав з подібною пропозицією в політичному комітеті ОН. В той час буцімто МекНейл мав дістати „цілком ясну і певну відповідь" на свою пропозицію: „Ми думаємо, що МекНейлу досить відомо, що встановлення нормальних дипломатичних відносин передбачає попереднє врегулювання нерозв'язаних питань".

Які ж „нерозв'язані питання" існують між В. Британією і Українською совєтською республікою?

Д. З. Мануїльський, — каже „Нове Время", — вказав тоді на 2 „таких основних питання: про надання Україні частки репарацій з Німеччини та про припинення тримання на англійській території українських білогвардійських фашистських банд"...

Особливо „важливим питанням" для совєтського уряду виявилося питання ч. 2 — „про припинення тримання українських фашистських банд" на британській території. Журнал „Нове Время" в дальших своїх міркуваннях вже навіть і не згадує про „основне питання" ч. 1. Він з піною при устах накидається на британську владу за „підтримку українським націоналістам" або видивляє крокодилячі сльози, що англійська влада „кривдить громадян УССР як переміщених осіб" у країнах своїх впливів. Журнал каже: „Совєтська сторона не дістала ніяких пропозицій від Англії, хоч відтоді минуло більше 16 місяців. Але якщо не було слів, то були діла. Фашистські, бандитські (!) групки убивців-„бандерівців", як і раніше, користаються покровительством і допомогою (!) англійського уряду і відкрито діють в англійських зонах окупації Німеччини та Австрії. Особливо розгнуздано поводяться ці банди в Канаді, де вони чинять наскоки на українські (?!) робітничі клюби. Поліцейські власті не тільки не виступають проти цих бандитів, але й самі чинять наскоки на приміщення прогресивних організацій українців в Канаді... Тисячі насильно вивезених громадян совєтської України — чоловіків і жінок, — які потрапили в руки англійських властей, стали об'єктом цинічної работорґівлі, як „переміщені особи". Їх примусово переселюють до Австралії, Канади та інших країн. Шантажем і залякуванням їх намагаються змусити стати зрадниками, шпигунами, диверсантами своєї совєтської батьківщини... Кеннет Янгер, можливо, сподівається, що український і білоруський народи не знають про тисячі таких фактів"...

„Нове Время" в імені совєтського уряду недвозначно показало, що обмін дипломатичними представництвами В. Британії і УССР та БССР був би зовсім можливий, коли б... В. Британія згодилася видати українських і білоруських скитальців большевикам на загибіль. Політичні втікачі з СССР. залишаються сіллю в оці совєтської політики. Їх намагається Кремль нищити і розкладати всіма засобами. Совєтська відповідь на інтерпеляцію посла Вішима це, з одного боку, болгуснійший викрут від сказання повної правди про „незалежність" УССР, а з другого — це одне намагання терором домогтися видачі невигідних собі людей. Перше і друге вже досить не в пору.

(„Українська Думка")

Чи нам треба політичних партій?

(Докінчення зі стор. 2-гої).

несло необчислені шкоди для українського життя тут і української справі в цілості.

Для нас є також більш, як зрозумілим, що існуючі і діючі в Канаді чи ЗДА політичні партії (англо-саського типу) не можуть піднятися завдання політичного вишколу широких мас українських робітництва чи фармерів, і ці партії не можуть відповідати амбіціям і завданням нашої політично думаючої інтелігенції, яка вважає себе засадничо політичною і не може зречися — як довго житиме — основної ідеї — визволення Батьківщини, яка то ідея для політичних партій англо-саського типу може бути в кращому випадку підрядним чинником закордонної політики.

Українські народні політичні організації зі спеціяльними завданнями ,як Український Конгресовий Комітет в ЗДА або КУК в Канаді не можуть піднятися завдання політичного вишколу мас і ніщо заперечити потребу існування наших політичних партій тут, ці надрядні установи одного дня залишаться без підбудови і повиснуть в повітрі.

Політичні партії — це не є товариства взаємної адорації. Якщо існують партії, мусить бути ривалізація між ними за пропаганду своїх ідей, за вплив на маси. Щоби ця боротьба мала „джентельменські форми", треба, щоби маси мали політичну школу, яку можна здобути єдино шляхом через політичну організацію. Прихильникам і апологетам англійської демократії можемо лиш пригадати, скільки років школи і традиції має ця демократія. Ворогам такої школи пропонуємо подати іншу розв'язку політичного вишколу — ми її не знаємо, хіба що ту розв'язку, яку „успішно випрактикували" Мусоліні і Гітлер і яку тепер практикує ще один і останній — віримо — „вождь" нашої доби — Йосиф Віссаріонович.

Американська демократія у повсякденному житті

Кажуть, що погані новини поширюються завжди дуже швидко. Як тільки трапиться, що в нашій країні несправедливо поставились до людей, приналежних до якихось расових, релігійних чи національних груп, то світова преса зразу підхоплює такий випадок, про це починають писати часописи різних країн, кричати радіо. Погана новина облітає світ буквально за кілька годин. Навпаки, дані про те, як саме американці додержуються принципів демократії і рівности, на яких побудована вся країна, не так часто потрапляють до преси, а як де й буває надрукована стаття про застосування демократії у щоденному житті, то вона здебільшого не передруковується й факти в ній описані лишаються відомими лише вузькому колу людей. А проте приклади застосування демократичних принципів на ділі є дуже корисні; вони можуть допомогти зрозуміти американців не тільки серед друзів, але й серед ворогів демократії. Може ще важливіше те, що вони можуть допомогти американцям зрозуміти самих себе. Ось один з таких прикладів:

У шікаговській пресі було описано, як один місцевий адвокат будував собі будинок і коли цей будинок на березі озера Мішиген був уже майже готовий, адвокат відчув його, як спільний твір усіх робітників, що будували його. То були робітники різних національностей з різними іменами, в яких звучала мова їх батьків: Сікстром, Джонсон, Фіоччі, Казанова, Вайнцельбавм, Хрістензен... Деякі з них навчилися свого ремесла у Старому Світі: каменяр Фіоччі вчився у горах північної Італії, а Вайнцельбавм навчився мистецтва декоратора в пишному Відні ще за часів Австро-Угорщини. Тепер, у Новому Світі, ці люди з різних земель спільними зусиллями вивершили прекрасний будинок, про який цей адвокат тільки міг мріяти. І він вирішив віддячити будівельникам. На урочисте посвячення будинку він запросив усіх робітників, що будували будинок і їх дружин. Новий домовласник з гордістю перерахував національності усіх робітників, що будували, теслярів, слюсарів, електротехніків, декораторів, малярів. Всі чоловіки гордо показали дружинам свою частку праці в будинку.

ВЕРОНІКА ЦЕГЕЛЬСЬКА
відома українська співачка, колоратурний сопран, яка прибула минулого літа до Америки. Тепер живе в Філаделфії й виступає на концертах та в ансамблю „Веселої Трійки".

„ВЕСЕЛА ТРІЙКА"

Взимі цего року оснувався у Филаделфії український театр малих форм, який від числа першого складу виконавців приняв свою назву. Скромний був початок того театру. Це одначе ще не пересуджувало справи, бо публика і критика приняли виступи „Веселої Трійки" прихильно.

В зимовім сезоні цей театрик виступав тільки у самій Филаделфії. Його склад і репертуар однаково ж скоро побільшився. Йдучи за голосом доброзичливої і прихильної критики, „Весела Трійка" скоро розбудувала свою програму до справжньої ревії і побільшила свій склад так, що нині вже є направду театром легкого жанру, на зразок колись знаного „Веселого Львова".

Мистецьким керівником „В. Трійки" є пан Володимир Шашаровський. Він рівночасно є і конферансієром. З перших виконавців належать тут ще пані Вероніка Цегельська, кольоратурний сопран і Анатоль Радванський, барітон. Згадані троє артистів це основники театру. Тут треба ще згадати і музичного керівника, а ним є пані Софія Маркович. Крім згаданих артистів до театру належать тепер ще пані Юлія Дорога і пан Володимир Мельник як актори.

Про „Веселу Трійку" українсько - американська преса згадувала вже неодноротно.

В перших початках програма „Веселої Трійки" базувалася головно на вокальних точках пані Цегельської і пана Радванського, а гумористичну частину репрезентував пан Шашаровський.

Тепер у весняному сезоні цей театр ставить ревію-монтаж із 12 картин, на яку крім вокальних продукцій складаються ще й скечі, сатиричні куплети, пародії, вокально-танкові дуети і т. д. Назва ревії „Без обличчя", здається сугерована одним із рецензентів (Ярс).

В тому сезоні „Весела Трійка" під зарядом менаджера пана М. Елка робить турне в довколичних місцевостях. Давала вже свої виступи у Вилмінгтон, Дел., Честер, Па. Дня 14 травня виступить в салі горожанського клюбу у Филаделфії при Н. Френклин вул., а дня 21 травня в клюбі на Франкфорді. Дня 28 травня у Мелвил, Н. Дж., а 11 червня в Нюарку при 180 Віліям вул.

30,000 ВТІКЛО З ВИННІПЕГУ.

Виннипег, Канада. — Число втікачів із частин міста, залитих виливом ріки Ред Рівер, дійшло до 30,000. З огляду, що стан води не впадає, а підноситься, влада видала наказ евакуувати все населення міста, тобто коло 350,000 мешканців. Є це найбільша катастрофа від заложення міста Виннипегу.

ГАЗЕТА ПРИСВЯЧУЄ БАГАТО МІСЦЯ НА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКОВНУ ПАРАДУ.

Спрінгфілд, Масс. — Місцевий щоденник „Спрінгфілд Дейлі Ньюз" з 24 квітня присвятив більше ніж пів сторінки на опис відвідин Преосв. Амвроза Сенишина українсько-катол. парафії в Савт Дірфілд, недалеко цього міста. При цій нагоді написано багато про український обряд, українське громадське життя, приїзд імігрантів зі скитальцями і працю нового пароха-скитальця, о. Ярослава Кекіша. Поміщено теж дві картини з цього свята.

РОСІЯ ХОЧЕ ДОВЕСТИ АМЕРИКУ ДО БАНКРОТСТВА — ДЖАНСОН.

Маямі, на Флориді. — Секретар оборони Луїс Джансон виявив погляд, що Росія хоче призвести Злучені Держави до банкротства в такий спосіб, щоб ми призначували щораз більші суми на оборону, доки ціла наша економія не завалиться. Це сказав Джансон у промові на зібранні організації Ківанис.

В ІНДОКИТАЮ ЗГИНУЛО 670 ФРАНЦУЗЬКИХ ЛІТУНІВ

Париж, 12. травня. — Французький секретар авіяції повідомив сьогодні в парляменті, що від 1945 року в Індокитаю згинуло 670 французьких літунів.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

ПЕРЕД КОНВ. ПРОЄКТИ НЮ ЙОРК

Товариство „Свобода", 194. відділ У. Н. Союзу в Ню Йорку, Н. Й., на своїх зборах в днях 28. січня та 25. лютого ц. р. схвалило запропонувати 22-гій Конвенції У. Н. Союзу, що відбудеться в Клівленді, Огайо в дні 22. травня ц. р. починаючи, такі проєкти:

1. — Перенести осідок У. Н. Союзу, його головного уряду й органу „Свобода" до Ню Йорку й то найпізніше до дня 1. липня 1952. року.

Обґрунтування: Приміщення У. Н. Союзу в найбільшім осередку української громади в Америці дасть подвійну користь: змцінить зв'язок У.Н.С. зі своїми членами та цілим українським громадянством, з-поміж якого рекрутуються нові члени У. Н. С й тим самим причиниться до розбудови У. Н. Союзу, а водночас зміцнить національне життя найбільшого й репрезентативного українського осередку.

2. — Підняти ініціятиву побудови Українського Народного Дому в Ню Йорку, причинюючись до цього організаційно, морально й матеріяльно.

Обґрунтування: Власний репрезентаційний Народний Дім в Ню Йорку, це не тільки питання чести найбільшого українського осередку на цій півкулі, але й питання всестороннього розвитку українського населення ЗДПА та гідної репрезентації українського народу, його культури та змагань. УНС. і його розвиток є якнайтісніше зв'язані з розвитком української національної спільноти в Америці, тому цей проєкт лежить у безпосереднім інтересі Союзу.

3. — Змінити параграф 8. статуту УНСоюзу в тому напрямі, щоб відділам, які не мають сто членів, відібрати право на самостійне заступництво на конвенції, відділам, яких члени не переступають числа 250 признати право вибору одного делегата, відділам з членством понад 250 членів й нище 750 — двох делегатів, відділам з членством понад 750 — трьох делеґатів.

Обґрунтування: Ця зміна видатно зменшить кошти конвенції й дасть змогу повернути їх на загально-національні цілі, яких число й потреби збільшилися й далі будуть збільшуватися.

4. — Зменшити вкладку членів на конвенційний фонд (пар. 54.) з 5 центів на 2 центи, а натомість збільшити вкладку на народний фонд (пар.52) з 2 центів на 5 центів.

Обґрунтування: Зменшення числа делеґатів на конвенцію зменшить автоматично кошти конвенції. В цей спосіб буде можна уникнути різної диспропорції між фондами конвенційним та загально-народним, якого вага під цю пору дуже велика. УНС., як найбільша українська національна організація, повинна вести перед в спомаганні всіх царин нашого національного життя.

5. — Принимати до УНСоюзу людей старшого віку, а саме чоловіків до 60 року життя та жінок до 55 року життя, з обезпеченням на 500 дол. і чоловіків від 61-65 року життя та жінок від 56-60 року життя з обезпеченням на 250 дол.

Обґрунтування: Факт, що інші асекураційні товариства принимають на обезпечення людей вищого віку, свідчить про те, що воно калькулюється й не получене з небезпекою риску для товариства. УНС, як національна установа, яка дбає не про зиск, але про всесторонне добро громадян української національности, повинен дбати про те, щоб згуртувати по змозі найбільше число наших земляків, а не примушувати їх йти до чужих організацій. Ця зміна принесе обосторонню користь і УНС і всім обезпеченим старшого віку. Ця зміна має не тільки економічне значення, але й не менше національне.

6. — Утворити організаційний відділ при Головним Уряді УНС та приняти більше число спосібних організаторів і влаштувати для них вишкільний курс. Для приєднання найспосібніших осіб запевнити організаторам мінімум екзистенції бодай на початку їх праці.

Обґрунтування: Тільки приєднання найспосібніших організаторів запевнить УНСоюзові постійний розвиток, який лежить не лише в інтересі УНС. але й цілого громадянства. — Спосібніші одиниці прийдуть до УНС лише тоді, як здобудуть можливо добрі умови праці. Практика учить, що організатори себе оплачують й приносять на постійне користь У. Н. Союзові.

7. — Признати членам, які є обезпечені в УНСоюзі довше як 15 літ, кориснішу дивиденду.

Обґрунтування: Ця вимога відповідає практиці інших асекураційних товариств, а втім вона відповідає також вимогам слушности.

8. — Доручити Головному Урядові УНСоюзу утворити негайно після Конвенції окремий культурно-освітний реферат, яким відатиме окремий урядовець, при допомозі й пораді культурно-освітньої комісії, складеної з кваліфікованих осіб з-поміж членів УНСоюзу. Завданням культурно-освітнього реферату й комісії буде оживити й поглибити культурно-освітню працю відділів Союзу.

За уряд:

Д-р Ярослав Падох, — предсідник,
проф. М. Бачинський, — заст. предс. і делегат,
Евстахій Манацький, — делегат,
Василь Загаєвич, орг. і делегат.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую слідуючих осіб; з ново пробулих. **Мгр. Лабу Тимотея, д-р Палідвора Василя, Вп. п. Мицка Теодора, Вп. п. Юзича Івана, Вп. п. Петеша Ярослава, д-ра Свістели Франца** і Арт. маляра **Волощука Александра** родом з Кут п. Косів, котрий ще в році 1910 прибув до Ню Йорку. Хто знав би його адресу зі знайомих прошу ласкаво повідомити мене.

Ing. SEMAKIWSKY THEDORE
5200 Alta Canyada Rd.
La Canada, Los Angeles
California — U.S.A.

Анна Косовська, зам. Крижанович пошукує тіточну сестру **Параньку Оверко, зам. за Василь Віда.** Виїхала до Канади або Англії в 1948 р. Хто про неї знає, або вона сама прошу зголоситись до: N. Kryzanovicz, R. 3, Box 220, Pingonning, Michigan.

Пошукую сина МИКОЛУ БОЙКО з села Загіре., поч. Книшничі, пов. Рогатин. Хто знає про него прошу написати на адресу: Maria Bojko 107 East Lockhort St., Sayre, Pa. (Европейські часописи просимо передрукувати).

ІВАН ВОРГАЧ.

Дня 29-го квітня ц.р. помер у Мт. Кармел, Па., один із найстарших членів від. 2 УНСоюзу, піонір на Союзовому і церковному полі, **Іван Воргач.** Покійний прожив 80 років, а був членом УНСоюзу 51 років. Був між першими урядниками відділу 2. УНС, основ. ще в 1895 р. Покійний походив зі села Фльоринка, пов. Грибів, Галичина. Полишив чисельну родину, яка теж є членами УНСоюзу.

Хай земля буде Йому пером.

В. Сенкович, секр. від. 2 УНС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

ЗАКЛИК ДО УЧАСТІ У МАНІФЕСТАЦІЇ:

Управа „Федерації Американських Українців в Мішіґен" повідомляє українське громадянство Дітройту і околиці і всі діючі на тому терені громадські організації, що в дні 20 травня 1950 (субота) відбудеться в Дітройті маніфестація-похід під кличами „I Am American". Маніфестацію цю влаштовує стейтова американська комісія (Americanizm Commision).

До участі в тій маніфестації запрошено теж за посередництвом Федерації і українське громадянство. Керівні органи Федерації на свойому засіданні в дні 5 травня ц. р. покликали для підготовки і переведення тої маніфестації-походу окремий комітет на чолі з п. В. Довганем як головою і п. Ст. Гавою як заступником голови.

Управа Федерації звертається до всього українського громадянства Дітройту і околиці з зазивом і проханням взяти якнайчисленнішу участь у тій маніфестації. Українці творитимуть у поході окрему групу. Наша численна участь у маніфестації з відповідними транспарентами засвідчить з одного боку нашу вдячність для ЗДА та льояльність, а з другого боку численною своєю участю докажемо, що ми в теперішній боротьбі за найвищі ідеали людства, які репрезентує Америка, є поважним, конструктивним і найбільш надійним чинником.

Час, місце і порядок збірки до походу будуть подані в окремих летючках.

Управа Федерації Американських Українців в Мішіґен.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДК кораблем „Дженерал Белю" до порту в Ню Йорку дня 14-го травня:

Бурлата Григорій, Ліза, Вячеслав; Цар Антін, Катерина, Осипа, Ярослав, Бронислава, Харищак Микола; Марія, Оксана, Іван; Давид Степан, Меланія, Іван; Дибіневич. Євген, Галина; Іванута Семен; Костів Антоніна; Лисаковська Мотрія; Мшанецький Іван, Лудмила, Олександер; Мурин Агафія, Нізенкевич Микола; Павликевич Анеля, Маркіян; Плоский Ольга, Володимир, Богдан, Емілія; Пилипяк Онуфрій, Катерина, Григорій, Христя; Сеник Іван, Богдана, Катерина, Юрій; о. Смик Богдан, Володимира, Татіяна, Олександер, Ростислав; Стецко Петро, Надія, Роман, Галина; Тарасенко Василь, Катерина, Світляна; Припільський Павло, Лідія; Зелінський Федір, Катерина; Галів Ілько, Софія, Андрій; Примак Степан, Текля, Петро.

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Гавзе" до порту в Ню Йорку дня 15-го травня:

Цап Михайло, Мирослава; Дмитревич Леонід, Галина, Богдан; Лісовик Марія; Дикий Роман, Євгенія, Роман; Дикий Іван; Дзябенко Микола; Яремко Михайло, Іванна, Дарія; Ключівський Федір, Параска, Мирослав, Богдан; Лялька Теодор; Лемеха Іванна; Луцький Євген, Оксана, Світляна, Борис; Левус Микола; Миколаєвський Михайло; Ольшевська Анна; Осташ Михайло, Текля; Сеник Остап; Стадник Євген, Марія, Роман, Христина; Шепарович Іванна, Щиш Василь; Вдовиченко Олександер, Емілія; Вітязь Григорій; Возняк Афтан, Іда, Моніка, Микола; Возний Володимир, Іванна; Завадовська Ванда; Яремко Василь, Марія, Наталія; Сивак Петро, Валерія, Михайло; Кловазка - Василева Олена; Лучків Григорій, Василь; Пірко Степан, Каролина, Богдан; Лосинович Іван, Ксеня, Валентин, Роман.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПИЛИП РІЧИНСЬКИЙ

Ранком 23. березня 1950 р., замкнулася книга життя й енергії бл. памяти **Пилипа Річинського,** що прожив 60 років. Його знають громадяни Филаделфії й дальшої околиці, як чесну, трудолюбиву й смілиму людину.

Покійник був щирої симпатичної вдачі й умів з кожним поговорити й дати раду, а потішити в смутку й горю. Помагав теж ділом по своїй спромозі. Тому смерть його викликала щирий жаль у всіх, хто його знав.

Покійний не хилив голови під ударами долі, він боровся з противностями, а любив свій нарід понад усе. Не любив зрадників, а шанував кожного, хто працював для українського народу. І самий ждав волі для свого народу.

Походив зі села Вербиця, повіту Рава Руська. Народився в 1889 р. Після смерти свого батька, у 13 році життя, пішов до вищої краєвої школи в Чехословаччині в місті Кросні, скінчивши її з відзначенням. Був текстилним рисівником. На практичні студії поїхав в різні країни, був у Бельгії, Ірландії, повернувся до Чехії, потім осів у Відні і посвятився текстильним рисункам. Дві його праці були на виставах у найбільших склепах Відня.

Перший рисунок був в типічно українськім стилі. Були домагання, щоб його прислати до львівської „Просвіти" для репродукції, та не вдалося вислати оригіналу. Другий рисунок був узору індійського килима. Як українцеві, німці не хотіли дати місця в академії рисівників у Відні. Перед самою війною, в 1914 р. покійний приїхав до Америки. Тут обіхав майже всі стейти і тому був загально знаний між українцями.

Залишив осиротілою свою жінку Францес-Параскевію, яку дуже любив. Осталися ще два брати: Семен з родиною в краю і Іван з родиною в Дітройті, крім того дальша родина в Европі й Канаді і багато друзів усюди.

Покійний був членом тов. „Єдність", у Филаделфії приналежного до У.Н.Союзу, та членом У. Горожанського Клюбу і належав до Освітнього Комітету тамже. Тоді працював і плянував, доки недуга не звалила його з ніг в 1948 р. Найбільше бажав бачити українську молодь виховану в рідним дусі й тому давав лекції.

У неділю 26. березня тіло покійного було виложене в каплиці Насевичів, де члени від. 163 УНС і Горожанського Клюбу його громадно відвідали. Похорон відбувся 27 березня. Проповідь і Богослуження відправив о. Н. Левицький і о. Василь Махник з української православної церкви в Вилмингтон.

П О Д Я К А.

Як жінка Покійника Пилипа Річинського, прибита важким смутком складаю глибоку подяку всім, хто тільки брав участь в похороні. Отже оо. Левицькому й Махникові за богослуження, проповідь і розраду для мене. Предсідникові Н. Курко за прощальні слова. Членам від У. Н. Союзу і Горожанського Клюбу за численну участь в похороні. Зокрема тим, що несли домовину покійного на вічний спочинок. Дякую тим, що приїхали своїми автами і всім іншим учасникам похорону. Дякую пані Насевич і синові за взірцевий похорон, а урядникам і членам УНС за фінансову допомогу.

Хай легка буде земля Покійному.
Вічна Йому Память

(огол.) **Францес Річинська.**

ТАРЗАН, ч. 2343. Манзен зловвив Джену.

Ловці не мали ясної картини Джени й тому вони не знали, з ким вони мали до діла. Манзен ступав вперед обережно.

Між тим Тарзан дійшов до колиби на дереві. Коли він завважав, що Джени, нема, він видав малпячий оклик.

Джена зраділа з повороту її чоловіка. Вона стала бадьорою і відповіла сміло.

Миттю Манзен скочив в корчі і затулив її уста, щоб не крикнула.